

Henryk Bogacki

"Kirche und Öffentlichkeit :
Möglichkeit der Kommunikation [Das
theologische Interview 12]", Walter
Dirks, Werner Post, Düsseldorf 1970 :
[recenzja]

Collectanea Theologica 41/2, 166

1971

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

początkach. W rzeczywistości zresztą istnieje mnogość konkretnych religii i wiele rozmaitych humanizmów. Schlette przedstawia stan dyskusji między humanizmem a religią. Polemika ta ostatecznie obraca się wokół odpowiedzi na pytanie o najgłębszy sens istnienia człowieka. Przy tej okazji autor sceptycznie ocenia wartość chrześcijańskiego świadectwa w świecie jako środka prowadzącego do wiary. W poszukiwaniu sensu istnienia ludzkiego występuje jednakże wiele punktów stykowych między różnymi formami humanizmu a chrześcijaństwem.

Ks. Henryk Bogacki SJ, Warszawa

Walter Dirks antwortet Werner Post: KIRCHE UND ÖFFENTLICHKEIT. *Möglichkeit der Kommunikation*, Düsseldorf 1970, Patmos-Verlag, s. 70 (*Das theologische Interview* 12).

Znany publicysta W. Dirks wypowiada wiele ciekawych spostrzeżeń na temat wewnątrzkościelnej opinii publicznej. Zagadnienie to dopiero niedawno nabrało ostrości. Przedtem stosunki wewnątrz Kościoła układały się według prostego schematu, gdyż Kościół upodabniał się do piramidy, w której decyzje podejmowane na górze były przekazywane przez pośrednie instancje aż do szerokiej podstawy tworzonej przez zwykłych wiernych. Na dolnym poziomie pozostawało jedynie realizowanie odgórnych poleceń. W szczególnych sytuacjach wprawdzie bywał możliwy sprzeciw, ale można było go żywić właściwie tylko w głębi duszy. Uzewnętrznianie groziło utraceniem łączności z Kościołem. Obecnie na tym odcinku nastąpiła zasadnicza zmiana. Kościół uznał potrzebę opinii publicznej, ale od teoretycznej aprobaty prowadzi długa i mozolna droga do sensownej praktyki.

W Kościele powoli powstaje opinia publiczna, która nie waha się wypowiadać swego zdania nawet wtedy, gdy odbiega ono od odgórnych dyrektyw. Oczywiście opinia ta nie jest i nie może być jednolita, lecz z natury rzeczy wyodrębniają się w niej rozmaite grupy o odmiennych poglądach. Stan taki należy uważać za normalny, choć trudno oswoić się z nim w Kościele. Dawniejsza monolityczność katolicyzmu przeminęła, a jej miejsce zastąpiła mozaika poglądów i kierunków. Różnorakie grupy w Kościele jeszcze nie nabyły umiejętności koegzystencji, a przeważają nastroje wojownicze. Tymczasem szerszy ogół wiernych nie orientuje się nawet w istocie aktualnych dyskusji, choć słyszy ich echa. Potrzebne jest wprowadzenie wiernych w problematykę współczesnego katolicyzmu dla ukształtowania własnych poglądów. Zarazem poszukiwać należy odpowiednich form, przez które wierni mogliby wyrażać swe przekonania. Wypowiedzi Dirksa na temat opinii publicznej w Kościele wiążą się z przygotowaniem do zachodnioniemieckiego synodu, jaki ma zebrać się w r. 1972.

Ks. Henryk Bogacki SJ, Warszawa

Carlo STRAETER SJ, *Die neue Theologie in Holland*, Regensburg 1970, Verlag Josef Habbel, s. 56 (nadbitka z „Ephemerides Mariologicae” 20(1970) 153—203).

Rozwój wydarzeń w Kościele posoborowym jest w dużym stopniu wynikiem przemian zachodzących w teologii. Teologowie holenderscy wywarli tu wpływ znacznie przekraczający granice ich kraju. Ponieważ nie wszystkie publikacje holenderskie są przetłumaczone na obce języki, C. Straeter SJ podjął się przedstawić poglądy najwybitniejszych teologów holenderskich na temat centralnych zagadnień teologicznych. Oczywiście Holandia stanowi dla autora tylko odstrasający przykład, gdyż zdaje sobie sprawę, że podobne kierunki występują również w innych krajach.